

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelki: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Račun: za ljubljanske pokrajine pri pošto-
dekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-118

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lit 18.—
za inozemstvo vključno s ponedeljskim ju-
zrom Lit 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. — Telefon
štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Hudi boji na Siciliji

Letalski napadi na sovražnikovo zaledje — Dva sovražna rušilca zadeta

Vrhovno poveljništvo: Vojno poročilo št. 1171:

Na severnem področju Sicilije se boji ostro nadaljujejo na postojankah, ki jih imajo v posesti italijansko-nemške čete.

Naša letala so napadla središča nasprot-
nikovega zaledja.

Nemška letala so v vodah otoka učinko-
vito zadela dva rušilca.

Anglesko-ameriške letalske in pomorske
skupine so večeraj brez hudih posledic ob-
streljevale obalne kraje Sicilije in Calabrije.

General Ambrosio.

Letalski ustrahovalni napadi na Milan, Turin in Genovo

Milan, 8. avg. s. Letalski teroristični na-
pad na Milan so izvedle strnjene sovražne
skupine, ki so navzlic takojšnji reakciji
protiletalskega topništva preletele mesto
in metale rušilne ter zažigalne bombe in
letake z neracionalno propagando. Poseb-
no zadeti so bili ljudski okraji v mestu,
kjer je nastalo tudi največ škod. Kakor
vedno, je sovražnik izvršil svoje delo uni-
čevanja in terorja brez razlikovanja ciljev,
rušeč in zažigajoč ljudske stanovanjske hi-
še in zasebne palače tako v središču kakor
na periferiji mesta. Med poslopji, ki jih je
uničevalni bes sovražnika zadela, se našte-
vajo bolnišnica usmiljenih bratov v Porta
Nuova iz katere so morali 600 bolnikov
prenesti v druge bolniške zavode, sirotišče
na cesti Gonfalonieri, samostan Sv. Zofije,
kjer so bile ubite tri sestre, zgodovinska
palača Dugnanj, kjer je bil muzej milan-
skega mesta, staro gledališče prav t. im.
Scala in ljudski trg Porta Garibaldi. Alarm
še ni prenehal, ko je prefekt general D'An-
toni ob spremstvu kvestorja prišel v kraje,
ki so bili najbolj prizadeti in ugotovil, da
rešilna služba odlično deluje. S požrtvo-
vanjem so se pri reševanju udeleževale vo-
jaške oblasti, civilno inženjerstvo in Rdeči
kriz. Prizadeto prebivalstvo se je zgledno
zadržalo. Ena letala, ki ga je obrambno
topništvo zadelo, je strmoglavilo in se raz-
bilo na področju Monforta. Posadka je bila
ubita. Verjetno sta bili sestreljeni še dve
nadaljnji letali.

Milan, 9. avg. s. Večera ves dan so po-
tekala reševalna in podporna dela v okra-
jih, ki so bili prizadeti od letalskem na-
padu. Vojski in gasilci ter eskadre pro-
tiletalske zaštite so neprenehoma delovale,
da zadušijo požare in rešujejo ponesreče-
ne izpod ruševin. Zadete so bile tri cer-
kve, svetišče Sv. Simplicijana, v katerem
sta bili uničeni dve kapeli. Hudo poško-
dovan je bil samostan vitežev reda Sv.
groba. Zadeta je bila nadalje cerkev Sv.
Križa, v kateri je bila porušena zakristija
s svetimi oblačili, ter cerkva Sv. Ivana v
Leteranu, v kateri sta pod ruševinami
ostali dve mladi nuni. Med poškodovanimi
kulturnimi poslopje je treba navesti Kra-
ljevo vilo v Palestro, katere umetniška
galerija je bila že ob prejšnjem napadu
porušena.

Prefekt je obiskal prizadete okraje in
tudi ranjence v bolnicah, ki so bili žrtve
barbarskega napada.

Kardinal nadškof Schuster je šel med
narod v prizadetih krajih in je ljudstvo
s svojo besedo usmiljenja in vere tolažil.

Hranilnica lombardskih pokrajin je dala
prefektu za prizadete na razpolago en
milijon lir.

Turin, 9. avg. s. Poslednji sovražni tero-
ristični napad, ki je bil 22. od začetka voj-
ne, je bil naperjen zlasti proti središču me-
sta. Številne rušilne bombe in na desetiso-
če zažigalnih lističev je povzročilo znatno
škodo. Trg S. Carlo, čegar umetniške pa-
lače Castellamonte iz 18. stoletja so že prej
utrpele sovražne napade, je bil znova ob-
čutno poškodovan. Požari so zajeli tudi
zgodovinsko palačo Carignano, kjer je bil
rojen Viktor Emanuel II., in uničili gleda-
lišče Balbo ter mestno knjižnico, v kateri
so bila dragocena dela. V zadnjem delu je
bilo hudo poškodovano tudi poslopje župan-
stva. Stanovanjskih hiš, ki so se popolno-
ma ali deloma zrušile ali pa niso več pri-
merne za bivanje, je precej, kajti niti eni
sami ulici mestnega središča ni bilo pri-
zanešeno. Manjša je škoda na periferiji. Po-
škodovanih je bilo več cerkva, med njimi
cerkev sv. Barnabe, Cvetica (katere zvo-
nik je nad polovico odkrušen) in cerkev
Carmine. Rušilne bombe in zažigalni lističi
so zopet padli na "Gottolengo", bolnišnico
usmiljenih sester, katere ni ostalo nič druge-
ga kakor porušeno zidovje. Isto se je
zgodilo tudi s kuhinjami teh sester. Bombe
so predrle streho, uničile več nadstropij in
razdejale prostore od strehe do tal. Neka
druga dobrodelna ustanova, kuhinja za re-
vne bolnike, je bila prav tako popolnoma
uničena. Zadržanje prebivalstva pa je bilo
tudi ob tej priliki zares zgledno.

Genova, 9. avg. s. Odslovesna dela na
najbolj prizadetih mestnih področjih zaradi
sovražnega letalskega besenja so se na-
daljevala brez prestanka. Gasilci, oddelki
vojske in prostovoljci so se ne glede na
nevarnost zelo trudili, da bi zopet omogo-
čili mestu normalno življenje. Cerkev in
umetniška dela so bila najpriporočljivejši
cilj sovražnika. Cerkev sv. Stefana, ki je
bila zadeta že med prejšnjimi letalskimi
napadi, in znameniti portal te cerkve, sta
bila popolnoma uničena. Cerkev Tolažbe,
kjer Genovčani obožujejo sv. Rito, je uničil
požar. Cerkev sv. Sira, ki je genovska stol-
nica, se lahko smatra kot uničena. Prav ta-
ko so tudi cerkev Carignano, sv. Luke, sv.
Tomaža, sv. Marcellina in sv. Marka, na-
dalje tempelj Jezusa Nazareškega popol-
noma uničene. Gledališče "Carlo Felice" je
popolnoma uničil požar. Znatna škoda je
na palači Rosso, kjer je bila znamenita Pi-
nakoteka, znana po vsem svetu. In na pa-
lačah Spinolo in Potesta. Razen tega so
bile zadete bolnišnica Galliera, bolnišnica
Rivaloro v ulici Roma, palača Rinascenze,
ki so pogorele. Navzlic silovitosti; sovra-
žnega letalskega napada se je prebivalstvo
zgledno zadržalo.

Obrambni boji pri Orlu in Bjeigorodu

V dveh dneh je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 352 oddolpnih voz

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 8. avg.
Vrhovno poveljništvo nemške vojske je ob-
javilo danes naslednje poročilo:

Na kubanskem mostišču so nadaljevale
sovjetske čete brez uspeha svoje s številni-
mi bojnimi letali podprte napade.

Z Miusa in srednjega Donca javljajo boje
krajnjega značaja.

Na področju pri Bjeigorodu in v odseku
pri Orlu so se zrušili številni napadi mo-
nejših sovjetskih pehotnih in oklopnih od-
delkov. Letalstvo je poseglo zlasti v obeh
teh odsekih v boje na kopnem in uničilo
poleg velikega števila oklopnih voz ter to-
pov nad 300 sovražnih motoriziranih vozil,
ki so bila zasedena z moštvom.

Tudi južnozapadno od Vjazme je sovra-
žnik napadel s številnimi oddolpnimi vozili.
Vsi poskusi prodorov so bili v težkih bojih
odbiti. Sovražnikove izgube so velike.

Južno od Ladoškega jezera je bilo samo
majhno krajevno bojno delovanje.

V obeh zadnjih dneh je bilo na vzhodni
fronti sestreljenih 352 oklopnih voz.

Nemške lahke pomorske jedinice so po-

topile na morju pri Novorosijsku dva z
municijo naložena sovjetska obalna pa-
rnika s skupaj 1400 br. reg. tonami.

V severnem odseku siciliske fronte je
obnovil sovražnik ob obalni cesti z nad-
močnimi silami svoje napade. Boji so še
v teku. Nemška brza bojna letala so pred
severno obalo Sicilije uničujoče zadela en
rušilec in eno trgovsko ladjo s 7000 tona-
mi.

Pri dnevnih prodorih maloštevilnih so-
vražnih letal na zasedeno zapadno ozem-
lje sta bili sestreljeni dve britanski letali,
nad Atlantikom pa štirimotorno ameriško
letalo.

Oddelki SS in policije so skupaj z od-
delki vojske v zaledju vzhodne fronte za-
padno od Minska zopet zaključili večje
podjetje proti številnim tolpam. Ob majh-
nih lastnih izgubah je bilo 4200 banditov
ubitih, nad 6000 ujetih ali zaletih, 164
banditskih taborišč in 154 bunkerjev pa
uničenih. Poleg 60 topov je bil zajet ve-
lik plen ročnega orožja, municije in osta-
lega vojnega blaga.

Uspešna taktika prožne obrambe

Berlin, 9. avg. Tudi v nedeljo so bile
nemške čete angažirane v zelo hudih
obrambnih bojih. Težišče velike bitke je
še vedno severno in severozapadno od
Harkova. Sedaj je že jasno, da se sovjet-
sko poveljništvo hoče polastiti te nadaljnje
življenjske postojanke nemškega sistema.
Kakor poroča neki vojni poročevalec: se
je nova ofenziva začela v sredo ob zori po
strahotnem bobnenem ognju, ki je trajal 48
ur. Proti nemškim bojnim črtam so bile
vržene ogromne množice pehote, ki jo je
podpiralo na stotine tankov in nešteto le-
talskih skupin. Spopad je bil nenavadno
silovit, vendar ga je bilo mogoče zadržati.
Pritisk na bojne črte je bil velik, vendar
niso bile prebite.

Sovražnik razpolaga z brezmejnimi ko-
ličinami vojnega blaga. Da samo približno
nakazemo številčno premoč napadajočih sil,
je dovolj, ako navedemo naslednje podro-
bnosti: Neka divizija bavarskih grenadierjev
je morala vzdržati boje z dvema pehotnima
divizijama, eno oklopno brigado in drugimi
manjšimi edinicami. Navzlic temu je bila
kcs premočnimi četami in je preprečila ne-
varnost predora.

Neki drugi vojni poročevalec poroča, da
je bila bitka izredno huda tudi zapadno
od Orla, kjer skušajo sovjetske čete na vse
načine izkoristiti dosežene uspehe, nade-
ljuječ besne napade proti bokom nemške
razvrstitve vzhodno od Brjarska. Sovra-
žne kolone izvajajo silovit pritisk južno in
severno od žel. proge Orel—Brjansk, kjer
so njihov neposredni cilj nekatera središča
vzdolž te življenjsko važne proge, divizije
v Klugeja pa povsod hrabro branijo dose-
žene postojanke. Poskusi vdora v smeri
proti Harkovu so propadli. Kakor znano,
so se borbe obnovile tudi v odseku pri Vjaz-
mi. Po poslednjih poročilih z bojišča je so-
vjetsko poveljništvo baje zbralo svoje sile
na področju pri Jarčevu. Mogoče je, da se-
dANJI boji napovedujejo napad velikega ob-
sega, čigar cilj naj bi bil Smolensk, do tega
trenutka pa se sovražnik ni posrečil nob-
en pomembnejši uspeh. Skromni krajevni
vdori so bili takoj blokirani. Tudi južno od
Ladoškega jezera je propadel ponovni po-
skus prodora. Mnenje pristojnih vojaških
krogov je, da je namen ofenzivnih akcij v
severnem odseku bolj taktičnega značaja
kakor ob reki Mius.

Glede sovjetskih letalskih operacij zaslu-
žijo pozornost izjavljana letalskega sotrudi-
ka Göringovega glasila, ki ugotavlja pred-
vsem to: Nemško letalstvo ima še vedno
poloto, tudi tam, kjer je sovražnik šte-
vilčno v premoči to pa zaradi tega, ker
ima boljša letala in boljše pilote. Vendar
pa ne smemo podcenjevati nasprotnika,
kakršni je sovjetski, ki razpolaga s skoro
neizčrpnimi viri, in tudi ni dvoma, da je
po dveh letih izkušnje rdeče letalstvom znat-
no napredovalo, zlasti glede podpiranja
operacij na kopnem in v pogledu napadov
iz male višine proti sovražnim oklopnim
kolonom. Tu je število lahko zelo pomemb-
no, kajti tako ofenzivno orožje, kakršno

razmere, mnogih lahko zahtevamo od zvi-
šanja davkov, bo na drugi strani mogoče
doseči ugodne rezultate, kakor je izrecno
poudaril v svoji izjavi tudi minister Bar-
tolini, s strogim skrepljenjem in odstranitvijo
vseh stroškov, ki niso neposredno v zvezi
z vojno, ki niso nujno potrebni ali ki so od-
ložljivi.

Politika varčevanja se torej vsiljuje pri
vseh nevojnih strških, na druoi strani pa
je potrebna politika bolj porazdeljenega
davčnega pritiska: oboje je nujni činitelj za
dosego ravnesveja sedanjega rednega pro-
računa in če hočemo biti jutri kos zaple-
tenim problemom obnove. Uresničenje teh
nalog je nedvomno zelo težko, toda pod
modrim Barolinjevim vodstvom bo finan-
na uprava prav gotovo dosegla, kar si je
zastavila kot svoj cilj.

Porast italijanskih papirjev na švicarski borzi

Bern, 8. avg. s. V redakcijskih kome-
tarjih finančnih pregledov naglašajo listi,
da so švicarske borze zabeležile znaten ugo-
den odmev dogodkov in Italiji. Pretekli te-
den je bil zabeležen močan porast italijan-
skih vrednostnih papirjev, ki notirajo na
švicarskih borzah kakor tudi porast švi-
carskih industrijskih papirjev podjetij v
Italiji. Največji dvig so zabeležili papirji
elektrifikacijskih družb s porastom od
1450 na 2000 frankov.

predstavlja nemško letalstvo, se ne more
uporabljati v posameznih letalskih odsekih
bojišča. Nemško letalstvo mora paziti na
bistveno uporabo. Brez pomena bi bilo na-
padati posamezna sovražna letala, tudi
zato ne, ker bi operacije te vrste zahtevale
uporabo več tisoč lovcev. Važno je, da se
prestrežejo samo velike skupne v akcijah
velikega pomena, kakor se je zgodilo v no-
či od sobote na nedeljo, ko je na stotine
sovjetskih bombnikov napadlo Brjansk in
Harkov. Bliskoviti nastop številnih lovskih
eskader nemškega letalstva je sovražniku
preprečil, da bi dosegel določene cilje in mu
prizadel ogromne izgube.

Glede na izredni sestanek, ki je bil te dni
v Hitlerjevem glavnem stanu in ki so se ga
udeležili poveljniki oboroženih sil in vodi-
telji narodno-socialistične stranke, vsaka-
kor tudi ministri Ribbentrop, Speer in Göt-
tels, izjavljajo na pristojnem mestu, da so
vsa uganjanja sovražnega in nevtralnega ti-
ska brez podlage. Povsem neutemeljena je
tako zvana "informacija" iz verodostojnega
vira, ki jo objavlja "Times" in po kateri
naj bi bil sestanek sklican z namenom, da
prouči nad vse kritični vojaški položaj na
vzhodu, kakor tudi morebitni razvoj totali-
tarne letalske vojne. Kakor poroča uradno
poročilo, je bil na sestanku proučen vojaški
in politični položaj. V zvezi s tem je treba
pripomniti, da se podobni sestanki sklicuje-
jo v stalnih razdobjih. Zato nimajo na sc-
bi nobenega izrednega pomena. (Piccolo
della Sera.)

Bitka pri Harkovu

Berlin, 9. avg. Iz uradnega vojnega po-
ročila je jasno razvidno, da je težišče ve-
like bitke sedaj severozapadno od Har-
kova. Močni sovražni napadi so bili odbiti
ob zgornjem Doncu in južnozapadno od
Bjeigoroda, namreč vzdolž železnice, ki pe-
lje v ukrajinsko prestolnico. Prizorišče bo-
jev je torej na prstoru med to železnico
zvezo in reko. Kakor je znano, govorj po-
slednji sovjetski komunikie o sovjetski ofe-
nzivi na področju Harkova na 70 km širo-
kem bojišču in navaja tudi imena nekate-
rih krajev, med njim: Zoljovce, ki naj bi
bil zavzet. Govori se tudi o prodoru 25—60
kilometrov v globino iz razumljivih raz-
logov pa nemško vrhovno poveljništvo ne
daje v tem pogledu nikakih pojasnil, niti
ne demantira te ali one moskovske trditve.
Isto velja tudi o tako zvanih uspehih juž-
no od Orla, kjer je po nemškem vojnem
poročilu propadel nadaljnji sovjetski po-
skus proboja novih nemških bojnih črt.
Strateški položaj se torej po splošnem in
soglasnem mnenju nemških vojaških kri-
tikov ni bistveno spremenil. Taktika pro-
žne obrambe je slej ko prej učinkovita. Če-
prav se morajo nemške črte na tem ali
onem mestu premakniti, ostajajo vendar
nedetaktične in nezavzetne. Odmikanje se
povsod izvaja metodnično tako da sovražnik
ne more zaposliti v bojih znatnejših zad-
njih straž. Zato na primer sovjetske divi-
zije, čeprav so napredovale nekaj desetih
kilometrov, vendarle niso mogle obkoliti
večjih nemških edinic ali jih odrezati. In
prav zato je Moskva, da bi kakorkoli po-
udarila pomen svojih zmag, objavila pre-
gled operacij med 5. julijem, ko se je za-
čela velika ofenziva, in 5. avgustom, ko sta
bila zavzeta Orel in Bjeigorod.

Ta obračun je kaj zanimiv in ga je
vredno zabeležiti: 120.000 moč izločenih iz
borbe, 12.000 ujetnikov, zaplenjenih po 5000
tankov, 1500 topov, 2500 letal uničenih in
zaplenjenih 11.000 motornih vozil. Ker so
seveda te številke znatno nižje kakor one,
ki jih je objavilo nemško vrhovno povel-
jništvo (po katerem je sovjetska vojska v
istem času izgubila najmanj 300.000 moč,
8000 tankov, 3700 letal in 3000 topov), jih
označujejo v Kremlju za fantastične do-
čim naj bi bile njihove resnične.

Ruski pritisk na področju pri Bjeigorodu
je postal zelo močan. Na nekaterih mestih
so sovjetske čete že vdrele v prednje po-
stojanke in ko so hotele prodirati naprej,
je bil bliskovito izvršen odmik nemških čet
na nove postojanke. Tako je sovražnik, na-
skok izgubil pregazno silovitost in je bila
odstranjena nevarnost morebitnih zaplet-
ljivej. Manever je bil izvršen v največjem
redu kakor zapadno od Orla, kjer si sedaj
boljševiki zamenj prizadevajo, da bi izločili
iz borbe zadnje straže armad v Klugeja,
ki se pripravljajo na to, da spremene
Brjansk v novo utrjeno postojanko in
obrambem sistemom med Smolenskom in
Harkovom.

Novi Visoki komisar Ljubljanske pokrajine

Stefani poroča:

Rim, 9. avg. S pravkar objavljenim
ukrepom v teku izvršitve je bil na mesto
Giuseppeja Lombrasse, ki je podal ostav-
ko, imenovan za visokega komisarja
Ljubljanske pokrajine general armad-
nega zbora, gr. uff. Riccardo Moizo,
senator Kraljevine.

Imenovanja komisarjev

Rim, 8. avg. s. Agencija Stefani poro-
ča: Odrejena so bila naslednja imenova-
nja: Senator inž. Giuseppe Mazzini, za
komisarja konfederacije industrijcev; Bru-
no Boozzi za komisarja konfederacije in-
dustrijskih delavcev, za podkomisarja pa
Giacchino Quarello in Giovanni Roveda;
za komisarja konfederacije poljedelcev
grof Filippo N. Visconti di Modrone, za
podkomisarja prof. Pietro Germani; za
komisarja konfederacije poljedelskih de-
lavcev Achille Grandi, za podkomisarja
Rag. Oreste Lazzardi, za komisarja kon-
federacije trgovcev odvnetnik Enzo Storoni,
za komisarja konfederacije trgovinskih de-
lavcev prof. Ezio Vanoni, za komisarja
konfederacije profesoristov in umetnikov
prof. Guido De Reggiero, za podkomisarja
dr. Raffaello Ferruzzi, za komisarja na-
rodnega sindikata odvnetnikov in državnih
tožilcev prof. Pietro Calamandri, za ko-
misarja sindikata odvnetnikov in državnih
tožilcev v Rimu odvnetnik Giovanni Selvag-
gi.

V teku so imenovanja podkomisarjev
konfederacije industrijcev in komisarjev
konfederacije kreditnih in zavarovalnih
podjetij ter konfederacije delavcev kredit-
nih in zavarovalnih podjetij.

Komisar Dopolavora

Rim, 8. avg. s. Z naredbi, ki se objavlja,
je bil grof Alberto Bonacossa imenovan
za komisarja v izredni upravi italijanskega
narodnega olimpijskega odbora (CONI).

Komisar CONI-ja

Rim, 6. avg. s. Z naredbi, ki se objavlja,
je bil grof Alberto Bonacossa imenovan
za komisarja v izredni upravi italijanskega
narodnega olimpijskega odbora (CONI).

Komisar ustanove za vojne sirote

Rim, 8. vg. s. S Kraljevim dekretom je
bil na predlog šefa vlade vitez velikega kri-
ža dr. Giuseppe Siracusa imenovan za iz-
rednega komisarja narodne ustanove za
vojne sirote.

Objavljeni Kr. dekreti

Rim, 5. avg. s. Uradni list objavlja Kr.
dekret z 2. avgustom 1943 št. 705 o razpu-
stitvi zbornice fasijev in korporacij, Kra-
ljevi dekret z 2. avgustom 1943 št. 706 o
odpravi velikega sveta fašizma in Kr. de-
kret z 2. avgustom 1943 št. 707, ki odpravlja
zakone o omejitvah v zvezi s samskim
stanom

Rdečo ofenzivo severozapadno od Har-
kova so Nemci že pričakovali. Zato so bili
pravočasno podvzeti vsi ukrepi, da bi bila
nemška vojska kos vsaki možnosti, in tudi
tu je taktika prožne obrambe dovela do
presenetljivih uspehov. S tem pa nikakor
nečemo reči, da ni položaj kočljiv, čeprav
ne kaže bistvenih strateških sprememb.
(all Piccolo.)

Odbiti napadi

južno od Vjazme
Berlin, 8. avg. s. Iz pristojnega voja-
škega vira se doznava, da so bili južno-
zapadno od Vjazme številni napadi bolj-
ševkov, podpirani z znatnimi količinami
tankov, odbiti po silovitih borbah, nekaj
borb tudi z bajoneti. Iz istega vira se do-
znava, da je nemška obramba 7. avgusta
na vzhodni fronti uničila skupno 133 so-
vjetskih tankov.

Odbiti sovjetski napadi na nemške prevoze po morju

Berlin, 9. avg. s. Mednarodna obveščeval-
na agencija doznava, da so večeraj dopolne
skupine sovjetskih bojnih letal brez uspeha
napadle v ozini Kerč prevoz nemških oja-
čenj. Letala, ki so priletela v dveh valovih,
so morala vreči svoje bombe vseprek, ker
je bil ogled nemškega obrambnega orožja
zelo huden. To je bil že tretji poskus v 24
urah, da se napade konvoj, ki je utrpel no-
bane izgube. Sovražnik je izgubil 5 letal.

Stalinova nenasitnost

Bern, 9. avg. s. Londonski poročevalec
švicarskih listov opozarjajo v prvi vrsti
na potrebo sestanka Churchill in Stalina,
pripominjajo pa, da se mora Churchill prej
sestati z Rooseveltom, kajti ne sme se po-
zabiti, da londonska vlada nadaljuje svojo
posredovalno vlogo med Washingtonom in
Moskvo. V odnosih s SSSR je več držav in
listi navajajo nekatere imena njih. Politčno
daje Kremenlj razumeti, da ima povsem
svojo zamisel evropske organizacije, med-
tem ko postavlja vojaško čim dalje večje
zahteve. Tako mu n. pr. za razbremenitev
sovjetskega bojišča vpad na Sicilijo ni dovolj,
temveč bi hotel še kaj.

Potopljena ameriška ladja

Stockholm, 9. avg. s. Največja švedska
potniška ladja "Gungaholm", ki jo je ob-
koncu l. 1941 švedska vlada zedinjenim
državam, je bila torpedirana in se je potopila.
Ladja, ki je izpodirvala nad 20.000
ton, je služila Američanom kot prevozna
ladja za čete.

V botaničnem vrtu našega vseučilišča

Vsakič razvoj življenja na širokih poljih zemlje ima svojo od staršarstva začrtano pot, ki pa ne poteka ravno, enolično, saj bi to nasprotovalo bistvu razvoja, temveč se pojavi neznatno, neobgledno v življenju dolga, kakor se vzpenja polagoma do svojega, po višji sili mu določena temena, zatem začenja pojmat: mati in preneha izmenjavati, kakor je bilo tudi splošno. Če pogledamo v preteklost naše obale, zagledamo za bolj ali manj prozornim valom davnine življenja in rastline, nam tuje po obliki, ki jih nikjer več ne srečujemo, bile so nekdanj in nikdar več jih ne bo, v okviru splošnega razvoja so napravile mesto drugim.

Tudi človeštvo je podvrženo temu zakonu prirode in pogrešno bi bilo misliti, da je nesmrtno, da se bo veselo in solzilo večno na tleh grbi, kljub temu in morda prav zaradi tega tako prikupljivi obliki, ali pa vsaj dotle, dokler ne bo začel pojmat ogenj nebeske luči, s čimer bi bil onemogočen življenje. Prav lahko se namreč zgodi, da jenja že prej, bodisi zaradi kakor robate repat ce ali kakor druge veselje katastrofe, bodisi da mu opesajo življenjske sile, da mu oslabi odpornost, da se spričo tega in potom podredovanja poveča najgenetisk bolezni, t. d. Vse toliko možnosti in ker nam je vrednoti življenje kot neprecenljiv, a česovno omejen poklon, je pač najbolje, da se držimo gesla »Živi in daj vsem živeti«, dokler nam sije to rumeno sončce, vir vsakega življenja.

Človek kot najvišje bitje, s katerim je stvarstvo zaključilo svoje delo, pa živi trojno življenje, telesno, umno in čustveno, pri čemer naj bo vsak teh treh činiteljev enakomerno udeležen, da bi mu bilo življenje čist sovok — harmonija. In kje nam zadane strune tega sovokja čisteje kakor v prirodi, če se ji posvetimo s srcem in duhom, če se uglobovimo v njene neštete lepote, ki delujejo tako blagodejno in ugaljajoče na naše življenje.

V dobi vročine, pasjih dni so izprhodi v daljavo pač preneseni, pa tudi te izvedljivi, zaradi tega roma večina ljudi na obal Ljubljane, ki so jo mestni očetje preuredili v prijetno kopališče, zatem k Malemu grabinu, na Glinščico, mnogi pa posejajo v senčnih nasadih, a le malo ljudi zahaja v najlepši cvetlični kraj mesta Ljubljane, v botanični vrt našega vseučilišča. To je zapuščen kraj, ki je vstalil lirija, torej iz dobe Napoleonove. Nekateri, med njimi so tudi pristne ljubljanske srajce, niti ne vedo zani, mnogi pa ne vedo, da je vstop v ta vrt ob delavnih prostih vikendih in da najljepši obnem na vrtu najkromnejših živih bitij. Malo prsti, malo sonca, vode in zraka jim zadostja za njihovo tih, nemo, po njih lepoti pa vendar tako zgornjo življenje — vzor so nam. Na začetku lanskega česa, levo, se dviga zidana ograja našega vrta, jenja pa v višini bivšega hleva francoskega generala Marmonta, ki je prvo poslopje na desni strani čista.

Čim vstopimo na vrt, smo na zgodovinskih tleh ne samo zaradi omenjene lirije, temveč v glavnem zaradi naselbine mostiščarjev, ki je stala pred kakimi štiri do pet tisoč leti tu, sedeč po stenskem opletu, ki so ga bili leta 1892 našli ob pripravi prekopavanja vrta. V tedanjih časih je bila reber med Trivolskim in Grajskim holmom se dovoli vsoka, da je zadrževala odtok vode proti vzhodu, in

Zaplemba imovine upornikov Seska Antona, Potezina Vinka in Mateja

Visoki komisar za Ljubljanski pokrajino je glede na predlog poveljstva kr. finančne straže v Ljubljani z dne 13. junija 1943 in upoštevajoč, da je po preiskavi, opravljeni po čl. 6. naredbu z dne 6. novembra 1942, št. 201, šteti Seska Antona pok. Ivana za upornika in da je torej njegova imovina zaplenljiva, Potezina Vinka v. Mateja, bivajočega popre v Starem gradu, za upornika in da je torej njegova imovina zaplenljiva, kakor je zaplenjena tudi imovina, lastnina njegovega očeta Potezina Mateja, odločil:

Zaplenjena je vsa premoženja in nepremičnina imovina brez izjeme, lastnina upornika Seska Antona pok. Ivana in žive Neže Brčić, roj. dne 17. februarja 1898 v Podgori (Gorizia) in bivajočega v Sp. Kašlju (Polje) št. 30, nadalje lastnina upornika Potezina Vinka v. Mateja in žive Lekan Marije, roj. dne 22. julija 1924 v Starem gradu in bivajočega tam na št. 62, kakor tudi četrtina vse premoženja in nepremičnina imovine brez izjeme, lastnina njegovega očeta Potezina Mateja, prav tako prebivajočega v Starem gradu št. 62, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po čl. 7. in v izogib kazenskih odredb po čl. 8. naredbu z dne 6. novembra 1942, št. 201, vsi morebitni imetniki premoženja po katerem koli naslovu in dolžniki Seska Antona, Potezina Vinka in njegovega očeta Potezina Mateja, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7/II, njihove stvari, ki jih imajo, in vsote, katerim dolgujejo, s prepovedjo, vrniti njim ali drugemu stvari in dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Okolico dosegel v doglednem času 20.000 prebivalcev. Danes prebiva v Kranju okrog 14.000 ljudi, in to na področju 2500 ha. 2000 ljudi, ki so zaposleni v mestu, mora živeti v okoljskih občinah, kar v mestu ni dovolj stanovanj. Zato naj gradnja delavskih naselbin olajša stanovanjsko hišo.

Iz hrvaškega gospodarstva. V zagrebški trgovinski registru je bil kot glavni predstavnik družbe Rionone Adriatica di Scuria za področje Hrvatske vpisan dr. Ivo Belin, nekdanji generalni tajnik zagrebške borze in poznejši viceguverner bivše jugoslovanske Narodne banke. Belin je bil v Zagrebu izšel zakonska navedba o načinu oddaje prejšnjega predeleka žita, strošni in krompirja, glede katerih ima aršava pravico monopolnega razpolaganja. Ker so na področju države pridelovalne razmere zelo različne, so posamezni kraji razdeljeni na 5 skupin, ki imajo obvezno oddajo na se pri žitu ravno vrhu tega po velikosti posestva. Tako je najmanjša količina, ki jo je treba oddati 10 kg od katastrskega orala, največja količina pa 450 kg. Prav tako so po velikosti določene količine strošni in krompirja, ki jih je treba oddati. Hrvatsko gospodarsko ministarstvo je izdalo ukrepe glede izkoriščanja letošnjega sadnega pridelka, ki imajo namen preprečiti, da bi se sadje uporabljalo predvsem za izdelovanje žganja. Presežki sadja se morajo v prvi vrsti predati v marmelado, za izdelovanje silovke, pa so odobrene le omejene količine čepel.

Na vrtu je vedno kdor koli od domačinov, ki s prijaznostjo, lastno onim, ki so v vednem stiku s prirodo, ustrezajo obiskovalcem, zatem pa ljubitelji, ki jim je dano, da uživajo s srcem in duhom v teh, na vrtu osredotočenih lepotah stvarstva.

Na vrtu je vedno kdor koli od domačinov, ki s prijaznostjo, lastno onim, ki so v vednem stiku s prirodo, ustrezajo obiskovalcem, zatem pa ljubitelji, ki jim je dano, da uživajo s srcem in duhom v teh, na vrtu osredotočenih lepotah stvarstva.

Na vrtu je vedno kdor koli od domačinov, ki s prijaznostjo, lastno onim, ki so v vednem stiku s prirodo, ustrezajo obiskovalcem, zatem pa ljubitelji, ki jim je dano, da uživajo s srcem in duhom v teh, na vrtu osredotočenih lepotah stvarstva.

Na vrtu je vedno kdor koli od domačinov, ki s prijaznostjo, lastno onim, ki so v vednem stiku s prirodo, ustrezajo obiskovalcem, zatem pa ljubitelji, ki jim je dano, da uživajo s srcem in duhom v teh, na vrtu osredotočenih lepotah stvarstva.

Kultura

Gelč Jontes, Sreča na črepinjah

Gelč Jontesova se je začela oglašati pred leti »Ljubljanskim Zvoncu« in v »Modri ptičji«. Prvaki je izdala zbirko »Muga« v Ljubljani prvo zbirko njenih novel v knjigi na 212 straneh z naslovom »Sreča na črepinjah«. V zbirki so nekatere proze, ki jih poznamo že iz revij (tako predvsem »Mlekaričeva Johana«). Z njimi so bili združeni pisateljski začetki in prvi uspehi v našem revijalnem pripovedništvu. »Sreča na črepinjah« prinaša sedaj najboljše, kar je napisala Gelč Jontesova. Treba je takoj priznati, da njen prvi večji dosežek v slovensko slovo upravičuje pozornost in zanimanje za pripovedno nadarjenost Jontesove.

Ta nadarjenost se za sedaj izživlja bolj v tvari, ki jo prinaša, kakor pa v formalnem doganjanju. (Tako je mogoče ugotoviti nekatere stilistične razlike na pr. med »Mlekaričeva Johana«, ki je izšla v LZ in drugimi novelami: posledica sodelovanja urednikov pri končni redakciji pisateljskega besedila). Toda njen smisel, izrazito pripovedni tonos je precejšen in samosvoj, tako da lahko uvrstimo Jontesovo med naše najoriginalnejše pripovednice. Snov njenih razvederj razpada po nekaterih znakih, da uganemo, kaj za njimi elementarno moč, da življenja, svojevrsna življenjska izkušnja, ostro odprta oko za opazovanje človeškega življenja in čut, ki je daleč od navadne ženske sentimentalnosti.

Jontesova je izrazito naturalistična pisateljica. Socialno okolje, dednost (bebeli), človeški nagoni in strasti, to so gibalne sile njenega pripovedništva. Naši prvi naturalisti, posnemovalci Zolajev in njegovih epigonov, so problem »krvi« in okolja (miljeja) prenašali na malomeščansko družbo, na podeželsko inteligenco in političneco, povojni naturalisti pa tudi v svet delavstva. Jontesova, ki je menda po svojem rojstvu in prvem socialnem okolju otrok ljubljanske periferije, se je v glavnem posvetila najnižjim slojem naše družbe: njeni »Junaki« so prebivalci barak v Ljubljani, »Šibirjci«, brezposelni obrtniki, heraci, služkinje, branjevali, postrežnice, perice in drugi. Življenja nek, ki preživljajo svoje bedno življenje nek, na obodu našega mesta, ali v kletnih in podstrešnih brlogih stanovanjskih hiš, dalje malomeščani iz Trnovega ali Vodmata, gostje periferij krčm in mestnih beznice, Jontesova je naturalistka tudi zaradi tega, ker opisuje te svoje zavrnjene, pozabljene, neugledne in vendar človeško po svoje originalne ljudi brez opešavanja. Ne ogiblje se nobenih reči, ki označuje kar se da brezupno svino gmotne in duševne revščine, tudi če kdaj pa kdaj prihaja navzkriž s tako imenovanim dobrim okusom; ne zmeša se kaj prida za naravo, za lepoto, za dekorativne ali lično-čustvene elemente človeškega življenja. Njena etika ni v idealizaciji, marveč v opisih okolja in osebe, tega, kar jo zanima po svoji človeški miselnosti, po ničemerosti strasti in slabosti, po brezupni življenjskega boja.

Zategadelj je »Sreča na črepinjah« po svojem osnovnem tonu melanholična knjiga. Spominja nas nekaterih slikarskih motivov Käthe Kollwitz iz življenja delavstva ali periferijskih slik našega Frana Tratnika v njegovi praški dobi. So to črno-bele literarne risbe, brez bogatih in povzglavljenih barvnih kontrastov, vendar izdelane ponekod tako, da imajo med našimi ženskimi pisateljicami le malo enakih, kar se tiče originalne zasnove in učinkovite karakterizacije.

V knjigi je zbranih enajst novel. Prvi skupini je skupno to, da opisujejo ženske, ki jih je zaneslo s kmetov v mesto, kjer doživljajo svojevrsno usodo. V drugi skupini sta dve noveli iz ljubljanskega predmestja, tretja obsega dve žarjski podobi iz življenja našega mesta: družbo v zastav. Izzajneje in malomeščanski pogreb. V četrti skupini stopajo pred bralca ljudje iz barak; tu sta posebno dobri noveli o lajnsrju Lovru, po silehu pa je učinkovito spisan »Mat i jame«.

Na ovitku knjige je reproduciran pisateljev portret, risba k'partice Karle Mrak-Buloveve.

O slovenskem prevodu »Dekameron«

Življenje in delo Giovannija Boccaccia (1313—1375) je še vedno hvaljeno predmet proučevanja, o čemer pričajo novi življenjepisni in slovenske študije, ki izhajajo o pisca znamenitega »Dekameron« v Italiji in inozemstvu. Okrog 1. 1348 nastalo delo sodi ne samo med najpomembnejše velike tekste italijanskega slovstva, marveč je tudi eden izmed važnih slovenskih dokumentov srednjega veka in njegovega naturalizma, ki stoji — prav kakor, postavimo, Villonove pesmi — kot ostri kontrast nasproti tedanji skolastični filozofiji in asketski literaturi. Slovenski prevod tega klasičnega dela srednjeveške italijanske in evropske literature je izšel 1. 1925 v izdaji »Tiskovne zadruge«. Delo je prevedel pisatelj dr. A. Budal — Patuškin, ki je poslovenil že celo vrsto odličnih spvs italijanske literature in je dal tudi »Dekameron« lepo, v vsem ustrezajočo slovensko obliko. Izdaje v treh knjigah in z ilustracijami ni naša javnost tako opazila, kakor bi se mogli nadejati glede na nadčasovni sloves te vedre, pikantne, tu, humorne, tam pustolovske, marsikje začudo realistične in v svoji neprostovoljni satiri (prkazovanje življenja menihov itd.) za srednji vek kar presenetljivo smeje knjige. V »Dekameron« ne

Važno odkritje nemškega znanstvenika

Navzle vojnim dogodkom si nemška znanost prizadeva, da bi dosegla kakšen konkretni uspeh v borbi proti raku. Tako je profesor Hans Lettze iz Göttingena prejel Duisbergovo nagrado za kemijo, in sicer mu je bila nagrada podeljena za njegova odkritja o procesu neposrednega cepjenja celic. Odkritje je posebno važno zaradi rakastih obolenj. Lettzeju se je posrečilo sestaviti poseben serum, katerega je vbrizgavanje bo onemogočilo nastanek novih rakastih celic. Nemski listi pravijo, da je s tem narejen prvi korak k uspešni borbi proti raku, korak, ki se zdj že zdaj važnejši od vseh dosedanjih kirurških in radioloških posezkov.

Agica je govorila z njim. Ana je sprejela na znanje njegovo sporočilo in pri tem je razmišljala, ali ga ne bi vprašala, ako bi bila ona pri telefonu, ali ni to morda zadeva z Irmo Borbeljevo. A takoj se je sramovala te misli. Človek je nesramen. Kako malo zasluži... svojo srečo! Pač pa bi mu morala reči: »Ljubim te in ti verjamem in nikomur drugemu ne verjamem! To ni res! Niti trditi resnice ni na tem, kar pripovedujejo o njem. Ne verjamem jim! Ne verjamem! Si je stokrat in stokrat govorila v duhu. In čutila je, kako jo ta odločnost pomirja.

Ko se je Janko po tretji uri vrnil domov, je bila že dobre volje, veselo mu je pripovedovala o velikih dopoldanskih pripravah, niti opazila ni, da molči o dogodku s telefonom, kakor da je že pozabila nanj. Popoldne je hitro minilo ob brezpomembnih besedah in mislih. Včas! se je nekaj oglasilo v nji: »Ni res! ali? Ne verjamem!« A šele pozneje se je zavedala, da se nehoti in dosledno izogiba Jankovim pogledom, da mu neče pogledati v oči in da noče, da bi ji Janko pogledal v oči. Mrzilo jo je. Telefonirala je hišniku, naj pogleda, ali je kurjava v redu. Kasneje pa je čutila, da je v hiši zadušljiva vročina in je ukazala odpreti okna. Pred osmo uro se je začela oblačiti. Ravno kar se je oblačila, ko je prišel v njeno sobo Janko, že v fraku. Ana je stala pred ogledalom in bleščajo svetlobi rožnate svilne svoje nove večerne obleke. Pogledala je v ogledalo Janka, naglo se je obrnila in stopila predenj.

»Ti ugaja moja obleka?«

»Krasna je.«

»Sem lepa?«

»Prekrasna, draga.«

»Sem lepa, kakor —«

Kultura

Gelč Jontes, Sreča na črepinjah

Gelč Jontesova se je začela oglašati pred leti »Ljubljanskim Zvoncu« in v »Modri ptičji«. Prvaki je izdala zbirko »Muga« v Ljubljani prvo zbirko njenih novel v knjigi na 212 straneh z naslovom »Sreča na črepinjah«. V zbirki so nekatere proze, ki jih poznamo že iz revij (tako predvsem »Mlekaričeva Johana«). Z njimi so bili združeni pisateljski začetki in prvi uspehi v našem revijalnem pripovedništvu. »Sreča na črepinjah« prinaša sedaj najboljše, kar je napisala Gelč Jontesova. Treba je takoj priznati, da njen prvi večji dosežek v slovensko slovo upravičuje pozornost in zanimanje za pripovedno nadarjenost Jontesove.

Ta nadarjenost se za sedaj izživlja bolj v tvari, ki jo prinaša, kakor pa v formalnem doganjanju. (Tako je mogoče ugotoviti nekatere stilistične razlike na pr. med »Mlekaričeva Johana«, ki je izšla v LZ in drugimi novelami: posledica sodelovanja urednikov pri končni redakciji pisateljskega besedila). Toda njen smisel, izrazito pripovedni tonos je precejšen in samosvoj, tako da lahko uvrstimo Jontesovo med naše najoriginalnejše pripovednice. Snov njenih razvederj razpada po nekaterih znakih, da uganemo, kaj za njimi elementarno moč, da življenja, svojevrsna življenjska izkušnja, ostro odprta oko za opazovanje človeškega življenja in čut, ki je daleč od navadne ženske sentimentalnosti.

Jontesova je izrazito naturalistična pisateljica. Socialno okolje, dednost (bebeli), človeški nagoni in strasti, to so gibalne sile njenega pripovedništva. Naši prvi naturalisti, posnemovalci Zolajev in njegovih epigonov, so problem »krvi« in okolja (miljeja) prenašali na malomeščansko družbo, na podeželsko inteligenco in političneco, povojni naturalisti pa tudi v svet delavstva. Jontesova, ki je menda po svojem rojstvu in prvem socialnem okolju otrok ljubljanske periferije, se je v glavnem posvetila najnižjim slojem naše družbe: njeni »Junaki« so prebivalci barak v Ljubljani, »Šibirjci«, brezposelni obrtniki, heraci, služkinje, branjevali, postrežnice, perice in drugi. Življenja nek, ki preživljajo svoje bedno življenje nek, na obodu našega mesta, ali v kletnih in podstrešnih brlogih stanovanjskih hiš, dalje malomeščani iz Trnovega ali Vodmata, gostje periferij krčm in mestnih beznice, Jontesova je naturalistka tudi zaradi tega, ker opisuje te svoje zavrnjene, pozabljene, neugledne in vendar človeško po svoje originalne ljudi brez opešavanja. Ne ogiblje se nobenih reči, ki označuje kar se da brezupno svino gmotne in duševne revščine, tudi če kdaj pa kdaj prihaja navzkriž s tako imenovanim dobrim okusom; ne zmeša se kaj prida za naravo, za lepoto, za dekorativne ali lično-čustvene elemente človeškega življenja. Njena etika ni v idealizaciji, marveč v opisih okolja in osebe, tega, kar jo zanima po svoji človeški miselnosti, po ničemerosti strasti in slabosti, po brezupni življenjskega boja.

Zategadelj je »Sreča na črepinjah« po svojem osnovnem tonu melanholična knjiga. Spominja nas nekaterih slikarskih motivov Käthe Kollwitz iz življenja delavstva ali periferijskih slik našega Frana Tratnika v njegovi praški dobi. So to črno-bele literarne risbe, brez bogatih in povzglavljenih barvnih kontrastov, vendar izdelane ponekod tako, da imajo med našimi ženskimi pisateljicami le malo enakih, kar se tiče originalne zasnove in učinkovite karakterizacije.

V knjigi je zbranih enajst novel. Prvi skupini je skupno to, da opisujejo ženske, ki jih je zaneslo s kmetov v mesto, kjer doživljajo svojevrsno usodo. V drugi skupini sta dve noveli iz ljubljanskega predmestja, tretja obsega dve žarjski podobi iz življenja našega mesta: družbo v zastav. Izzajneje in malomeščanski pogreb. V četrti skupini stopajo pred bralca ljudje iz barak; tu sta posebno dobri noveli o lajnsrju Lovru, po silehu pa je učinkovito spisan »Mat i jame«.

Na ovitku knjige je reproduciran pisateljev portret, risba k'partice Karle Mrak-Buloveve.

O slovenskem prevodu »Dekameron«

Življenje in delo Giovannija Boccaccia (1313—1375) je še vedno hvaljeno predmet proučevanja, o čemer pričajo novi življenjepisni in slovenske študije, ki izhajajo o pisca znamenitega »Dekameron« v Italiji in inozemstvu. Okrog 1. 1348 nastalo delo sodi ne samo med najpomembnejše velike tekste italijanskega slovstva, marveč je tudi eden izmed važnih slovenskih dokumentov srednjega veka in njegovega naturalizma, ki stoji — prav kakor, postavimo, Villonove pesmi — kot ostri kontrast nasproti tedanji skolastični filozofiji in asketski literaturi. Slovenski prevod tega klasičnega dela srednjeveške italijanske in evropske literature je izšel 1. 1925 v izdaji »Tiskovne zadruge«. Delo je prevedel pisatelj dr. A. Budal — Patuškin, ki je poslovenil že celo vrsto odličnih spvs italijanske literature in je dal tudi »Dekameron« lepo, v vsem ustrezajočo slovensko obliko. Izdaje v treh knjigah in z ilustracijami ni naša javnost tako opazila, kakor bi se mogli nadejati glede na nadčasovni sloves te vedre, pikantne, tu, humorne, tam pustolovske, marsikje začudo realistične in v svoji neprostovoljni satiri (prkazovanje življenja menihov itd.) za srednji vek kar presenetljivo smeje knjige. V »Dekameron« ne

Važno odkritje nemškega znanstvenika

Navzle vojnim dogodkom si nemška znanost prizadeva, da bi dosegla kakšen konkretni uspeh v borbi proti raku. Tako je profesor Hans Lettze iz Göttingena prejel Duisbergovo nagrado za kemijo, in sicer mu je bila nagrada podeljena za njegova odkritja o procesu neposrednega cepjenja celic. Odkritje je posebno važno zaradi rakastih obolenj. Lettzeju se je posrečilo sestaviti poseben serum, katerega je vbrizgavanje bo onemogočilo nastanek novih rakastih celic. Nemski listi pravijo, da je s tem narejen prvi korak k uspešni borbi proti raku, korak, ki se zdj že zdaj važnejši od vseh dosedanjih kirurških in radioloških posezkov.

Agica je govorila z njim. Ana je sprejela na znanje njegovo sporočilo in pri tem je razmišljala, ali ga ne bi vprašala, ako bi bila ona pri telefonu, ali ni to morda zadeva z Irmo Borbeljevo. A takoj se je sramovala te misli. Človek je nesramen. Kako malo zasluži... svojo srečo! Pač pa bi mu morala reči: »Ljubim te in ti verjamem in nikomur drugemu ne verjamem! To ni res! Niti trditi resnice ni na tem, kar pripovedujejo o njem. Ne verjamem jim! Ne verjamem! Si je stokrat in stokrat govorila v duhu. In čutila je, kako jo ta odločnost pomirja.

Ko se je Janko po tretji uri vrnil domov, je bila že dobre volje, veselo mu je pripovedovala o velikih dopoldanskih pripravah, niti opazila ni, da molči o dogodku s telefonom, kakor da je že pozabila nanj. Popoldne je hitro minilo ob brezpomembnih besedah in mislih. Včas! se je nekaj oglasilo v nji: »Ni res! ali? Ne verjamem!« A šele pozneje se je zavedala, da se nehoti in dosledno izogiba Jankovim pogledom, da mu neče pogledati v oči in da noče, da bi ji Janko pogledal v oči. Mrzilo jo je. Telefonirala je hišniku, naj pogleda, ali je kurjava v redu. Kasneje pa je čutila, da je v hiši zadušljiva vročina in je ukazala odpreti okna. Pred osmo uro se je začela oblačiti. Ravno kar se je oblačila, ko je prišel v njeno sobo Janko, že v fraku. Ana je stala pred ogledalom in bleščajo svetlobi rožnate svilne svoje nove večerne obleke. Pogledala je v ogledalo Janka, naglo se je obrnila in stopila predenj.

»Ti ugaja moja obleka?«

»Krasna je.«

»Sem lepa?«

»Prekrasna, draga.«

»Sem lepa, kakor —«

vidimo dandanes nič drugega nego nad vse značilno in vedro delo srednjeveškega slovstva. Sedaj, ko marsikje izpopolnjujejo knjižnice in iščejo del, ki sodijo med standardne knjige dobre biblioteke, naj bi ne bil pozabljen tudi »Dekameron« v treh knjigah.

Odkritje Glottove freske. V cerkvi sv. Andreja v Ferrari, ki se je pred leti zrušila, so pri restavracijskih delih odkrili dve freski, katere je po ugotovitvah strokovnih izvedencev pripisati čopcu mojstra Giotta.

Naš dobri znanec

Mnogo je govora o njem, mnogo prizadevanja in potrpežljivega čakanja, naj ga že delijo po trgovinah ali prodajo pri branjcih. Ne moremo več živeti brez njega. Še prav posebno je krompirju narasla veljavnost v našem času. Pravkar slavi krompir novo zmagovalstvo, ko čitamo, da so tudi na Japonskem sklenili namesto riževih nasedov velikopotezno gojiti krompir. Tak preobret ne začudi, saj ni rastline, ki bi obljene je ceneje dajala škrob. In škrob je vendar osnova naše prehrane, razen tega pa nadvse važna surovina za razne industrijske namene.

Okrog 400 let je preteklo, odkar je krompir našel svoj pot iz južnoameriške domovine v Evropo. Španski menihi so ga prvi presadili iz južnoameriških visokih planjav na Španijo. Kmalu nato se je preselil na Nizozemsko in v Italijo. Izprva je veljal za botanični redkost in ga ljudje niso znali vsestransko izkoristiti. Za prehrabene namene ga je prinesel šele angleški morjeplov. Še bil John Hawkins 1565 na Anglesko. To je bil tisti Hawkins, ki se je 1588 kot podadmiral udeležil odločilnih bitk proti veliki španski armadi in je začel borbo proti španski trgovini na Atlantskem oceanu. Potem se je krompir preselil na Irsko s pomočjo angleškega morjeplovca in raziskovalca dežel Valterja Raleigha, ki je tam uvedel krompir leta 1584. Raleigh je bil prvi Anglež, ki je spoznal pomen angleške pomorske sile, o čemer priča njegovo pismo Kroni, kjer obširneje pojasnjuje pomen gojedstva na morju. Tako je zgodovina krompirja zvezana z imeni mnogih slavni mož. Dolgo je svet sodel, da je krompir prvi prinesel v Evropo tretji enako znan angleški morjeplovca sir Francis Drake. Ta sodeb pa je zmotna. Vendar ostane temu možu zaslug, da je v zelo veliki meri razširil krompir.

V naše kraje krompir ni prišel preko Angleske, marveč iz Italije. Ni bilo nič čudnega, da se rečijo, kakor se danes ponokod imenuje krompir, tudi Slovenci izpočetka gledali po strani in se bili »strupeni«. Če prebratemo Bleiweisove »Novice«, ki so začele izhajati pred sto leti, najdemo v njih mnogo člankov in pesem o krompirju. Torej se je krompir šele pred sto leti pri nas popolnoma udomačil. Ni čudnega, saj so ga šele od leta 1770 uorabljali v drugih, mnogo naprednejših pokrajinah v tistih oblikah prehrane, kakor jih danes poznamo. Prav počasi je krompir prodiral na Rusko, kjer so ga začeli gojiti v širših nasadih šele leta 1844.

Iz življenja v prirodi

Valilnice za domačo kuro niso izmajda novejšega časa, kakor bi človek mislil. Dognano je, da so imeli stari Egipčani že tisoč let pred našim štejem valilnice, ki so v njih valili ptičja jajca z umetno toploto.

Število rastlinskih vrst kake pokrajine je zavisno od kakovosti tal, zlasti od njihove mnogolikosti. Tako je n. pr. v enolični Sahari, ki meri 6.663.000 km², je 560 raznih vrst rastlin, v tem ko jih raste na Japonskih otokih okoli 2750, dasi imajo sedemkrat manjšo površino.

Vrečari, sesalci s trebušno vrečo, ki v njej doraščajo mladiči, so bili v pradedavnih razširjeni skoraj po vsej zemlji. Njihove ostanke so našli zlasti v triadni tvorbi in v juri tudi v Evropi. Dandanes žive samo še v Avstraliji in na bližnjih otokih ter deloma v Južni Ameriki. Poznamo jih kakih 150 vrst. Po načinu življenja so vrečari jako različni. Nekateri silijo glodalcem, drugi zverem, žužkojedom ali prežvekovalcem, pa celo tudi opicam.

Kača čuva zaklad

Pravilice, v katerih kaže čuvajo zaklade, zlato in druge kamne, so doma tudi v Indiji. Profesor Hensoldt, ki se je mnogo mudil v Indiji, razlaga nastanek teh pravilic iz dejstva, da tamšnje pončne kobre, ki se hranijo z žuželkami, prav radi preže na plen ob kaki brezkrilni samici svetlečih se žuželk, kakor so naše kresnice. Tam hlasta potem po samcih, ki prihajajo k samicam. Tudi je našel kobre ob koscu klorofana, vrste fluorita, ki se čarjari od sonca sveti še doigo v noč. Da žuželke radi letajo k svetlobi, je znano, in da nekatere kače žive pretežno od žuželk, tudi vemo. Saj se na primer kraški gad, ki živi po hribih v Bosni in Hercegovini, hrani skoraj izključno s koblicami.

Požrla je besede, utihnila je, čutila je, kako ji je kri izginila iz glave, nalahno se je opotekla.

»Lepša si, Lepša od kogarkoli. Zame si najkrajšnja, Ana.«

Cisto, resno, nekam ginljivo so zvenele te besede iz Jankovih ust, docela iskreno. In v tem trenutku je Ana začutila lahen zbudljaj v srcu. Ozrla se je na Janka! Janko pa je počasi in kakor slučajno odvrnil pogled od nje, smehljaje se je pogledal v ogledalo in si segel za ovratnik.

V tem trenutku je Ana s smrtno gotovostjo vedela, da je Janko malo prej lagal. Lagal je in laže. Tak, kakršnen stoji tu pred njo, laže. Laže, ko odvrta pogled od nje. Laže, ako govori, laže tudi, ako molči.

Najdemo se malopridneži, ki kličejo po telefonu rešino postajo in gasilce in policijske ter jo pošljejo na kak kraj, kak drug malopridnež pa prestraši človeka s tem, da mu je nekdo umrl ali da ga je doletela na ulici nesreča, ali pa...

Toda če kdo poroče: »Ti, Ana, poslušaj, tvojo mož te vara z neko Irmo Borbeljevo, mora vendarle nekaj vedeti!

Nenadoma je izgubila oblast nad seboj. Sekundo se je zavedala, da ne sme govoriti za kratko sekundo, kakor bi bila nekje v sebi zaslišala svarilni glas... ni res! ne verjamem! — a že je bilo prepozno! Stopila je korak

Bolezen proti boleznim

Ko je Pandora v svoji radovednosti dvignila pokrov svoje pušice in stresla bolezen med človeštvo, mu je dala z njimi, kakor se nam mora danes zdeti, tudi zdravila zoper bolezen. Zdravnik zna danes izkoristiti marsikakšne telesne nerednosti, da odpravi druge motnje. Že starogrški zdravnik Parmenides je tvegati trditve: »Dajte mi moč, da bom vročice ustvarjal, in ozdravil vam bom vsako bolezen!« In dejansko zdravilo dandanes duševne bolezni, sušice, nadohu in egiptsko očesno bolezen z vročico ali umetno boleznijo. Sem spada končno tudi domislja s cepljenjem.

Zanimive stvari nam pripoveduje o tem knjiga »Zdravje in boleznim«, ki jo je izdal dr. Ernst Hefter v založbi nemškega državnega zdravstvenega urada.

Najbolj znani poskus te vrste je pač tisti, ki ga je izvršil dunajski zdravnik prof. Wagner-Jauregg. Natančno opazovanje mu je pokazalo, da bi mogli napadi vročice pomagati zoper duševne bolezni, zlasti paralizo, in z dosledno uporabo tega opazovanja je povzročal v bolnikih napade malarijske mrzlice, ki se da do neke mere ravnati, kajti pripomoček zoper malarijo, kinin, ne napade lahko takoj ustavi, čim so opravili svojo nalogo. Od krili pa so še druge načine za povzročitev vročine za iste namene. Tako so si pomagali z vročimi kopelmi, pozneje pa s električnimi toki, pri čemer rabi človeško telo kot indukcijski mehanizem. V telesu nastane indukcijski tok, ki povzbuja telesno temperaturo in pomnoži bela krvna telesa kakor mrzlica.

Hefter govori tudi o pomenu tako zване »pretesne terapije« za obravnavo shifrenije. Omenja primer mlade bolnice, ki je veljala za »duševno mrtvo«; bila je popolnoma apatična in ji vsi napori zdravnikov niso nič pomagali. Tedaj je v zavodu, kjer je ležala, nastal požar, in v trenutku, ko ji je grizala poguba, se začeli možgani bolne ženske delovati redno; pomagala je svojo rjuho v vodo, se vanjo zavila in na ta način prodrla skozi plamen, zunaj pa so se ji ulile solze, ki so prinašale zdravje. Ogenj in solze so mlado žensko rešili.

O drugem takšnem primeru pripoveduje Fritz Benesch v svoji knjigi »Sile gorja«. Neki planinec je padel v neki steini, dobil je mnogo poškodb, a vendar mu je bilo to v korist. Živčni pretres pri padcu ga je osvobodil namreč težke živčne motnje. Občutke, ki jih je imel mož pri padcu, opisuje avtor na skoraj klinični način: Najprej je mož premislil svoj položaj in sklenil nekatere ukrepe, ki bi ga naj rešili, hotel je n. pr. obdržati svojo palico itd., potem se je spomnil v vsem miru svojcev in pretehtal življenje, ki je šlo mimo njega kakor film, a vse je bilo čarjeno kakor z nebeško svetlobo. — »Velikostne in pomirjujoče misli so obvladale poudarne podobe ter jih vezale in božanski pokoj je šel kakor prekrasna gredba skozi mojo dušo,« je pozneje opisoval mož. »Prečudežno sinje nebo me je obdajalo čedalje bolj z rožnatimi in zlasti

nežno vijoličastimi oblaki — splaval sem mehko in brez bolečine iz sebe, med tem ko sem gledal, kako leti moje telo skozi zrak.« Potem se je onesvestil.

Prva metoda živčnega pretresa zoper shifrenijo je uporabljala inzulin, tisti pripomoček zoper sladkorno bolezen, ki utesne v preveliki količini zaradi prehude odprave sladkorja v krvi povzroči »inzulinov pretres«, krčevito in prlično nevarno stanje, pri katerem je človek nezavesten. Pretres notranjega človeka, ki se tu dogaja in prenaša na vse organe, a prav tako prizadeva tudi duševna območja, povzroči v shifrenikih pogosto neko preobrazbo, ki nam je v svojih zadnjih virih še temna. Hefter pravi, da je tako, kakor bi bilo v tej temi nekaj demonskega, zato so smatrali obravnavo po tem načinu vedno za nevarno. Okrog l. 1930. pa so odkrili, da vpliva na shifro, frenijo zelo ugodno istočasno nastopajoča epilepsija. Nato je začel madžarski zdravnik Meduna poskušati z umetno epilepsijo, ki jo je povzročal n. pr. z vbizgavanjem kafe v žile, ali pozneje z injekcijami kardiaca. Na zadnje sta italijanska zdravnik Cerletti in Bini povzročala epileptične napade z elektriko, kar so bili poskušali že v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Poskusili so vplivati z izmeničnim tokom naravnost na možgane. Ta terapija danes še ni do kraja dognana, vendar pa je dala že zelo dobre rezultate.

Na koncu poroča dr. Hefter o najnovejši metodi z zdravljenja jetike: namreč z lokalno omejenim lupusom, kar je nov korak za odpravo bolezni z boleznimi.

Inserati v »Jutru« imajo velik uspeh!

Vsem sorodnikom in znancem naznanjam tužno vest, da je moja ljuba žena, dobra sestra in teta, gospa

Mihaela Vrabl
roj. Šentak

8. avgusta 1943 po daljši teški bolezni umrla.
Pogreb bo dne 10. avgusta 1943 ob 16. uri z žal. iz kapelice sv. Krištofa, na pokopališču pri Sv. Križu.

Ljubljana, 9. avgusta 1943.

JANKO VRABL,
višji davčni upravitelj v pokoj, soprog.

Jadrnice se zopet uveljavljajo

Iz vseh delov sveta prihajajo v zadnjem času poročila, iz katerih se da sklepati, da bodo v bližnji bodočnosti jadrnice zopet zavzele pomembno vlogo v pomorskem prometu. V zadnjih desetletjih pred vojno so postale jadrnice v svetovnem pomorskem prometu že docela nepomembne in tudi število jadrnic je vsako leto občutno nazadovalo. Sedaj pa so pričeli povsod graditi nove jadrnice. Graditelji upoštevajo nove možnosti, ki se nudijo prometu z jadrnicami po vojni spritici pomanjkanja ladijske toneže. Predvsem gradijo nove jadrnice v baltskih državah. Tako si hoče Estonija ustvariti obsežno pomorsko modernih jadrnic za vzdrževanje prometa v Baltiskem morju. Tudi v ladjedelnicah Italije, Španije in Portugalske ter Grčije gradijo nove jadrnice po 150 do 3000 br. registrskih ton. Te moderne jadrnice so skoro vse opremljene s pomožnimi pogonskimi motorji, ki se lahko uporabijo v času, ko ni vetra ali v predelih, kjer vlada zatise. Zaradi pomanjkanja toneže so v prometu velike jadrnice tudi med Zedinjenimi državami in Južno Afriko ter med Afriko in Indijo. Prav tako so zaposlene jadrnice v obalnem prometu Brazilije in ostalih južnoameriških držav. Na ladjedelnicah v srednjem ameriškem otočju, posebno na otokih Haiti, Jamaica in San Domingo gradijo nove jadrnice že v serijah s kreditno podporo Zedinjenih držav. Japonska je sestavila večletni program za gradnjo jadrnic s pomožnimi motorji, ki bodo po prevzele važne prometne naloge ob Vzhodni Aziji. Jadrnice gradijo predvsem v ladjedelnicah v Sanghaju, in sicer v serijah po enotnih tipih s pomožnimi motorji. Značilno je, da gradijo jadrnice z največ 300 br. reg. tonami, s katerimi je promet najbolj rentabilen in da večjih jadrnic ne gradijo. Povsod prevladuje prepričanje, da se bodo jadrnice s pomožnimi motorji lahko dobro uveljavile tudi v mirnem času, celo potem, ko bo popustilo sedanje pomanjkanje toneže.

Razburljiv prizor v gledališču

Žena nekega mladega zakonca, ki jo je pred dnevi prešla brzojavka, ki jo je poldnevala k postelji težko bolezni sorodnice izven mesta. Žena se je odpravila na obisk, mož pa je šel zvečer, da bi mu ne bilo dolgočas samemu doma, v gledališče. Med predstavo je zapazil nekaj, kar ga je strahno razburilo. Zdelo se mu je, da vidi pred seboj svojo ženo v najlepši obleki ob strani neznanega moškega, ki je ženo ves čas božal po roki. V mladem zakoncu je tako zavrelo, da naposled ni več mogel krotiti svojih živcev ter je povzročil hrup med gledališko predstavo. Vrgel se je jansko na domnevano nezvesto ženo in njega ljubimca. Ko so zaradi tega prekinili predstavo, se je pokazalo, v čem je stvar. Ljubosumni zakonec je zamenjal svojo ženo s svojo služkinjo, ki si je izposodila ženino najlepšo obleko, da je šla s svojim prijateljem v gledališče.

Drobne zanimivosti

Madžarski časopisi so se podražili. Vlada je izdala odredbo o povišanju cen časopisov. Listi, ki so doslej stali 10 flierjev, bodo veljali za naprej 14 flierjev, ob nedeljah pa 20. Cena listov po 12 flierjev je povišana na 16, ob nedeljah pa na 30 flierjev. Ostali listi stanejo 20 flierjev, ob nedeljah pa 40 flierjev.

652. obletnica švicarske konfederacije. Predsednik švicarske zveze Celio je imel te dni spominski nagovor o priliki 652. obletnice švicarske konfederacije.

Rotschildove graščine naprodaj. Iz Pariza poročajo, da so graščine Rotschildove rodovine naprodaj. Francoska država je že prej razlajstila milijarde, ki so na ta način izgubili svojo najlepšo posest na francoskem ozemlju.

Radijske oddaje za šolarje. Vsak ponedeljek in sredo ob 8.15 odnoso ob 9. dopoldne se vrši pouk za italijanske šolarje po radiu. Oddaje ob petkih pa so namenjene za šolske ravnatelje in učitelje.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. 30, za drž. in prov. takse — 60, za izdajo naslova ali št. 2. — Za žentive in dopisovanja je plačati za vsako besedo L. 1, — za vse druge oglase L. — 60, za besedo, za drž. in prov. takse — 60, za izdajo naslova ali št. 3. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 10.—

Službe išče

MLAJŠA GOSPODICA išče službo v gostilni ali slaščičarni, event. gre tudi k enemu otroku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zgovorne«. 13459-2

Službo dobi

ZDRAVA DOJILJA za mlajšo količino mleka, se išče. Hrana in plača dobra. Vse ustmeno. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13459-1a

POSTENO KUCHARICO in zdravno, vseeno vseh gospodskih del, samo z dolgotrajnimi spretnostmi. Išče boljša dvočlanska družina. Udobna služba in lepo varovanje. Nastop takoj ali 1. septembra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13460-1a

GOSPOD. POMOCNIC. kuharica, išče za tudi dobro plačano. Plača in hrana odlična. Nastop takoj. P. n. n. na ogl. odd. Jutra pod »Skrbnja in pridna«. 13461-1a

KUHARICA, ki opravlja hišna dela, se sprejme k tričlanski družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra oskrba in plača«. 13462-1a

POSTREZNICO z znanjem kuhe potrebuje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13474-1

TRGOVSKI SLUGA, mlajša mož, dobi takoj nameščenje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pozicija predpogoja«. 13471-1a

OZVENJENEGA HŠNIKA sprejemimo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno 666«. 13465-1a

STANOVANJE, komfortno, dvosobno s kabineto in plinom, na cesti Viktorija Emanuela, zamestnikom za enako ali večje na Miru, oziroma v bližini Srednje tehnične šole. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zamenjava 666«. 13457-21

ENO DO TRISOBNO stanovanje odstopim enemu, ki mi da primerno posojilo na hišo. Pisemne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Garancija«. 13452-21

STAVNO PARCELO, lepo, v Kolesiji, 5 minut od tramvaja, ugodno prodaja Realiteta pisarna Habijan Miro, Cigalova 19. 13472-20

Sobe išče ENO ALI DVE PRAZNI sobi ritem za 1. september. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prazni sobe«. 13454-23a

ZAKONCA BREZ OTROK iščeta večjo prazno sobo s posebnim vzhodom za Beogradom za september ali oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »St. 11«. 13463-23a

SOLIDEN GOSPOD išče lepo sončno sobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Miren domačin 35«. 13461-23a

Razno Prevodi, prošnje, prepisi, razmoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Selenburgova ul. 4 tel. št. 2109

UMETNO VALENJE! Narodila za jensko valenje piščance sprejema še do 15. avgusta A. J., Ilanska cesta 118. 13481-57

ZELEN PAPAGAJEK je ušel, sili na im. »Lum-j«. Najdite! se naproša, da ga vrne proti nagradi: Kroschi, Verdieja 5-III. 13456-37

VZAMEM V NAJEM celo nivojo za obriranje svinske hrane. Ponudbe oddati pri Aleksiju, Poljanska cesta 53. 13451-37

OCALA IN 2 KLJUČKA sem izgubila na poti od Poljanske ceste do uršulink. Najdite! ja prosim, da najdemo odda v ogl. odd. Jutra. 13473-37

NALIVNO PERO, znamke »Waterman«, rjav, sem izgubil v soboto v središču mesta. Ker mi je drag spomin, prosim najdite! ja, da ga vrne proti nagradi: Kroschi, Verdieja 5-III. 13456-37

VERIZICA Z OBESKOM je bila izgubljena 8. avgusta ob Ilinski ulici. Ker mi je drag spomin, prosim najdite! ja, da ga vrne proti nagradi: Nežika Furar, Ilirska 20. 13475-37

Gusar ji je dolgo strmel v oči, nato je dejal: »Mislite, gospa, da sta se duši mojih bratov umirili? Kadar se morje svetlika, pripelava vojvodovi žrtvi na površje in terjato osvetlo. In kadar buči na vzhodu vihar, slišim iz njegovega tuljenja glas, ki prihaja k meni s flandrske obale: glas mojega najstarejšega brata, ki je padel po vojvodnem izdajstvu!... Tudi ta glas vpije po masčevanju!«

Po kratkem molku je Ventimiljski nadaljeval: »Čez pet dni bo leto tega, kar sem v Maracaibu odrezal tuljo Rdečega gusarja z vseh in ga pokopal v morju. Če se bo tisti večer svetlikalo morje, je ni milosti za Van Goulda!«

Kapitan je naglo pograbil pisemce. Prečital ga je: »Neki moj prijatelj, plemič, bi rad govoril z vami. Drevo o polnoči vas bo čakal pod zadnjim stolpom na vzhodni strani. Prišel je s flibustirji in z njimi spet odide. Bodite na mestu!« Lues de Bermejo.

»Hvala vam, markiza,« je rekel. »Vendar — all se ne izpostavljate nevarnosti, da pridete v slab sloves!«

»Zakaj? Mar vam ponujam sredstvo, da bi se polastili trdnjave? Narobe! Prizadevam si, da odvrnem to nevarnost od svojih rojakov!«

»A vendar pomagajte flibustirju!«

»Ne! Plemiču pomagam!«

»Nikoli ne bi bil postal sovražnik vaše domovine, ko bi mi vojvoda ne bil stopil na pot! Gospa, morda se vidiva še enkrat, preden odpravim v Florido!«

»Še nekaj, vitez! Če Honorata še živi, kako se bosta spogledala z vojvodo, njenim očetom?«

Gusar ji je dolgo strmel v oči, nato je dejal: »Mislite, gospa, da sta se duši mojih bratov umirili? Kadar se morje svetlika, pripelava vojvodovi žrtvi na površje in terjato osvetlo. In kadar buči na vzhodu vihar, slišim iz njegovega tuljenja glas, ki prihaja k meni s flandrske obale: glas mojega najstarejšega brata, ki je padel po vojvodnem izdajstvu!... Tudi ta glas vpije po masčevanju!«

Po kratkem molku je Ventimiljski nadaljeval: »Čez pet dni bo leto tega, kar sem v Maracaibu odrezal tuljo Rdečega gusarja z vseh in ga pokopal v morju. Če se bo tisti večer svetlikalo morje, je ni milosti za Van Goulda!«

Kapitan je naglo pograbil pisemce. Prečital ga je: »Neki moj prijatelj, plemič, bi rad govoril z vami. Drevo o polnoči vas bo čakal pod zadnjim stolpom na vzhodni strani. Prišel je s flibustirji in z njimi spet odide. Bodite na mestu!« Lues de Bermejo.

»Hvala vam, markiza,« je rekel. »Vendar — all se ne izpostavljate nevarnosti, da pridete v slab sloves!«

»Zakaj? Mar vam ponujam sredstvo, da bi se polastili trdnjave? Narobe! Prizadevam si, da odvrnem to nevarnost od svojih rojakov!«

»A vendar pomagajte flibustirju!«

»Ne! Plemiču pomagam!«

»Nikoli ne bi bil postal sovražnik vaše domovine, ko bi mi vojvoda ne bil stopil na pot! Gospa, morda se vidiva še enkrat, preden odpravim v Florido!«

»Še nekaj, vitez! Če Honorata še živi, kako se bosta spogledala z vojvodo, njenim očetom?«

Gusar ji je dolgo strmel v oči, nato je dejal: »Mislite, gospa, da sta se duši mojih bratov umirili? Kadar se morje svetlika, pripelava vojvodovi žrtvi na površje in terjato osvetlo. In kadar buči na vzhodu vihar, slišim iz njegovega tuljenja glas, ki prihaja k meni s flandrske obale: glas mojega najstarejšega brata, ki je padel po vojvodnem izdajstvu!... Tudi ta glas vpije po masčevanju!«

Po kratkem molku je Ventimiljski nadaljeval: »Čez pet dni bo leto tega, kar sem v Maracaibu odrezal tuljo Rdečega gusarja z vseh in ga pokopal v morju. Če se bo tisti večer svetlikalo morje, je ni milosti za Van Goulda!«

Po dolgi in teški bolezni nas je danes za vedno zapustila naša najdražja ljubljenica in dobra mama, stara mama in tašča, gospa

Marija Grobelnik

roj. Stegnar
vdova po trgovcu

Našo nepozabno pokojnico bomo spremili v torek, dne 10. avgusta 1943 ob pol 6. uri popoldne z žal. iz kapelice sv. Jožefa, k Sv. Križu, kjer jo položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 9. avgusta 1943.

Žalujejo rodbine:
dr. ALEKSANDER GROBELNIK, META SOSS,
EMIL GROBELNIK, LENI H. POPOVIČ

Globoko užaloščeni sporočamo, da nam je umrla naša srčno ljubljenica in predraga žena, mati, hčerka in sestra, gospa

Gigi Pišlar

roj. Čazafura

Nepozabno pokojnico bomo spremili k večnemu počitku v torek, dne 10. t. m., ob 5. uri popoldne, iz kapelice sv. Nikolaja na žalah, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 8. avgusta 1943.

Globoko žalujejo: FRANC, mož
NINA, hčerka
NINA ČAZAFURA, mati
NUCI ČAZAFURA, brat
in sorodstvo.

Emilio Salgari: 35

KRALJICA KARIBOV

K markizi de Bermejo! je kričnil svojim ljudem. pahal bežeče meščane in njih zasledovalce. V brzem teku je zdiral skozi mesto ter s poti, dokler ni znova prišel do špankega vrta. Tam je že našel tolo plemenitov. Ker so le-ti videli hišna vrata zabarikadirana, so bili pravkar razbili šipe v pritišču. »Spravite se!« je oblastno ukazal kapitan. »Flibustirji so se mrmraje odstranili. »Hvala vam!« se je zdaj začel glas, ki ga je dobro poznal. Markiza de Bermejo je bila z dvema oboroženima slugoma stopila k oknu v praznem nadstropju. »Odpri, gospa!« je zaklical gusar in jo pozdravil z mečem. Čez nekaj minut je stopil Ventimiljski v hišo in pričakal gospodinjico v tisti dvorani, kjer je imel prej svoj dvoboj z vojvodo. »Ali je mesto izpuščeno?« je vprašala z drhtečim glasom, ko ga je zagledala. »Da, markiza!« je odgovoril. »Naprej sem vam povedal, da se bo posadka vdala flibustirjem!« »Oh, kako žalostno, vitez!« Ventimiljski je prekoračil sobo, razburjen, da se je komaj krotiti. Zdalaj je obstal pred španko in ji napeto pogledal v lice, rekoč: »Vojvode nisem našel!« »In zdaj prihajate semkaj v upanju, da se zdava pri me?« »Da, gospa!« »Tu ga ni!«

»Rada bi vam povedala nekaj,« »Torej veste še več?« »Jaz ne, pač pa Diego! Za zdaj poslušajte mene, vitez! Tu gre za...« Čvrsto mu je pogledala v oči in počasi dejala: »Za Honorato!...«

20. POGlavJE

Markiza de Bermejo

Ko je gusar zasilal to ime, se je spustil v naslanjač in se prijel za oči. Globok vzdih se je začel, podoben pridruženemu ihtenju. Tako je ves prevzet ostal nekaj minut. Ime uboge Flamke, ki jo je tako neskončno ljubil in ki jo je objokoval kot mrtvo, ga je bilo silno razburilo. Nato je vstal, bled ko mrlič. Kakor v sanjah je pogledal markizo in z medlim glasom izgovoril: »Kaj mi trgate srce? Ona je mrtva in mirno spi na dnu morja ob strani mojih bratov!« »Nemara se motite!« »Ali hočete trditi, da še živi?« »Diego Sandorf tako pravi!« je rekla gospa. »Mar je govoril z vami o Honoratu?« »Da, vitez!« »Torej veste...?« »Vse... Vaše masčevanje je bilo stranso!...« Gusar se je sesedel nazaj in se pogreznil v mrko zamišljenost. Ko je nekaj minut molčal, se je znova zbral in rekel: »Ne, Honorata Van Gould je mrtva!« »Ali imate dokaze?« Globoko je vzdihnil. »Tudi meni so nekoč pravili, da so jo našli. Dolgo časa sem upal in verjel govorici!... Zdaj ne verjamem več. Bila je bajka, kakor si jih mnogo pripovedujejo ob zalivu!«

»Diego Sandorf mi je zatrnil, da je vojvodinjo rešila španska karavela, ki je kasneje naselila ob flordski obali!« »Meni pa je pravil don Pablo de Ribeira, vojvodov oskrbnik v Puerto Limonu, da so videli čoln z vojvodinjo ob zahodni obali Kube. Komu naj verjamem?« »Diegu Sandorfu!« je markiza odgovorila. »Pomislite, da je zdaj vojvoda odgovoril v Florido!« »Kaj menite...?« je kapitan osupnil, »kaj menite, da je šel po hčer?« Val krvi mu je planil v lice in mu pordečil drugače tako blede polt. »Da živi?« je globoko zasopel. »Honorata živi? Ali je mogoče, da bi bil storil Bog tak čudež? Markiza, s tem Sandorфом moram govoriti!« »Pravim vam, da je v trdnjavi San Juan de Luz!« »Pri tej pritič moram k njemu!« je v nagli odločnosti rekel kapitan. »Ali ne veste, da ima trdnjava 60 topov in 800 vojakov?« »Kaj za to? Vajen sem gledati smrti v oči!« »Pa je treba, da ostanete živi!« »Da, ker moram masčevati brate!« »Ne... Zaradi Honorate!« Ventimiljskega je izpreletelo. Da bi obrzdal notranjo razburjenost, je jel hoditi po sobi sem ter tja. »Z Bogom, gospa!« je rekel nazadnje. »Počakajte malo!« Španka je stopila k svoji ebenovinasti, z biserno matico, vloženi pisalni mizi in napisala nekaj vrstic. Nato je podala list Ventimiljskemu, rekoč: »Najdite način, da dostavite te vrstice Diegu Sandorfu!«

Kapitan je naglo pograbil pisemce. Prečital ga je: »Neki moj prijatelj, plemič, bi rad govoril z vami. Drevo o polnoči vas bo čakal pod zadnjim stolpom na vzhodni strani. Prišel je s flibustirji in z njimi spet odide. Bodite na mestu!« Lues de Bermejo. »Hvala vam, markiza,« je rekel. »Vendar — all se ne izpostavljate nevarnosti, da pridete v slab sloves!« »Zakaj? Mar vam ponujam sredstvo, da bi se polastili trdnjave? Narobe! Prizadevam si, da odvrnem to nevarnost od svojih rojakov!« »A vendar pomagajte flibustirju!« »Ne! Plemiču pomagam!« »Nikoli ne bi bil postal sovražnik vaše domovine, ko bi mi vojvoda ne bil stopil na pot! Gospa, morda se vidiva še enkrat, preden odpravim v Florido!« »Še nekaj, vitez! Če Honorata še živi, kako se bosta spogledala z vojvodo, njenim očetom?« Gusar ji je dolgo strmel v oči, nato je dejal: »Mislite, gospa, da sta se duši mojih bratov umirili? Kadar se morje svetlika, pripelava vojvodovi žrtvi na površje in terjato osvetlo. In kadar buči na vzhodu vihar, slišim iz njegovega tuljenja glas, ki prihaja k meni s flandrske obale: glas mojega najstarejšega brata, ki je padel po vojvodnem izdajstvu!... Tudi ta glas vpije po masčevanju!« Po kratkem molku je Ventimiljski nadaljeval: »Čez pet dni bo leto tega, kar sem v Maracaibu odrezal tuljo Rdečega gusarja z vseh in ga pokopal v morju. Če se bo tisti večer svetlikalo morje, je ni milosti za Van Goulda!«